

Misshandel på allmän plats

Den typ av misshandel som polisanmäls mest är misshandel på allmän plats. Med allmän plats menas gator, vägar, torg, parker och andra platser som är tillgängliga för alla. Benämningen misshandel avser när en person utsätter någon annan för fysiskt våld, exempelvis genom att orsaka kroppsskada, knuffa eller hålla fast en person. Att bli utsatt för misshandel upplevs ofta kränkande, och kan leda till känslor av rädsla, vanmakt, otrygghet och ilska.

Ungefär hälften av de anmälda misshandelsbrotten är mindre allvarliga handlingar, som ett slag eller en spark som inte riktats mot ansiktet. Övriga misshandelsbrott utgörs av allvarligare handlingar, såsom upprepat våld eller våld med kniv eller annat tillhygge.

Utsatthet för misshandel på allmän plats är vanligast bland män i åldersgruppen 20–24 år. Gärningspersonerna är ofta i samma ålder som offren, eller ett par år äldre. Misshandelsbrotten sker oftast utomhus under helgkvällar och helgnätter, och det är vanligt att både offren och gärningspersonerna är onyktra vid brottstillfället. Många gånger är de helt obekanta för varandra. Eftersom misshandel på allmän plats ofta koncentreras till särskilda tider och platser, finns det förutsättningar att arbeta problemorienterat och platsbaserat för att förebygga brotten.

Enligt den så kallade brotstriangeln uppstår brott när en potentiell gärningsperson och ett möjligt brottsoffer möts på en oövervakad plats med avsaknad av hinder för att brottet ska begås.

För att kartlägga misshandelsbrotten hämtas information från såväl statistik som andra faktaunderlag¹, främst från kommunen och polisen. Detta bör kompletteras med erfarenheter från till exempel trygghetsvandringar, samtal med nyckelpersoner² och medborgardialoger. På så sätt identifieras de platser där många brott sker, så kallade *hot spots*.

Förebyggande åtgärder på lokal nivå

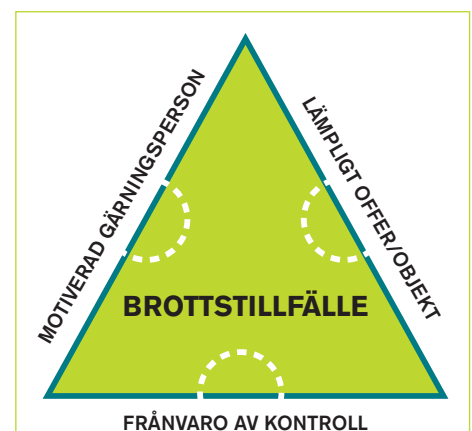
Valet av åtgärder mot misshandel bör utgå från en analys av de lokala problemen för att bedöma hur man kan göra det svårare att begå brottet, öka upptäcktsrisken eller minska vinningen för gärningspersonen. Fokus för åtgärderna kan också ligga på att minska risken för provokationer och ursäcker.

¹ Exempelvis statistik över polisanmälda brott, händelserapporter, lokala trygghetsundersökningar och kommunstatistik över skadegörelse.

² Nyckelpersoner kan exempelvis vara fastighetsägare, krögare eller buss- och taxiförare.

Förebyggande exempel

I Eskilstuna bedrevs ett brottsförebyggande arbete mot misshandel på allmän plats på särskilda *hot spots*. Den fysiska miljön ansågs inte vara utformad för den hårda belastning som uppstod där främst på helgkvällar. Trängseln utanför krogarna ökade risken för provokationer, och innebar dessutom att polisen inte hade full uppsikt. Den fysiska miljön förändrades därför i syfte att minska trängseln, bland annat genom att biltrafiken på de mest belastade gatorna stängdes av och att en ny taxistation inrättades. Insatserna ledde till en nedgång i antalet anmälda brott på de berörda gatorna.

Brotstriangeln beskriver tre förutsättningar som påverkar om brott kan komma att begås. När en motiverad gärningsperson och ett brottsoffer kommer i kontakt på samma plats uppstår en situation där det finns risk för brott.

Att göra det svårare att begå ett brott och öka sannolikheten för att brottet upptäcks, kan handla om att förbättra ordningsvaktsarbetet utanför krogarna i samband med stängning, och säkra en högre polisnärvaro utanför krogarna. Polisen kan arbeta problemorienterat med riktad patrullering men även initiera andra platsspecifika insatser. Förändrad belysning eller övervakningskameror är andra sätt att öka upptäcktsrisken.

Många misshandelsbrott är en följd av fylla och överservering. Serveringspersonalen bör informeras om lagar och regler, och utbildas i ansvarsfull alkoholservice. Ett annat sätt att minska problemen är att regelbundet genomföra såväl öppna som dolda kontroller, av både servering och ordningshållning. Genom att minska krogköerna och reglera olika utställens öppettider kan större folksamlingar undvikas, vilket minskar risken för provokationer.

Aktör	Ansvarsområde	Vilken information de besitter	Vad de kan göra	Kontakt
Polisen	Utreda och förebygga brott. Ansvara för att ta fram lokal problembild och medborgarlöften.	Information om lokala brottproblem och hur utvecklingen av misshandel på allmän plats ser ut vad gäller tider, platser och riskfaktorer.	Utreda och förebygga misshandel på allmän plats. Informera om lämpliga skyddsåtgärder, om risken för upprepad utsatthet och om särskilt drabbade områden.	Kommunpolis och områdespolis.
Kommunen Kommunens socialtjänst Kommunens stadsbyggnads-kontor	Ta fram lokal lägesbild och arbeta brottförebyggande. Ansvara för stöd till individer och familjer. Ansvara för byggnation och områdesutveckling.	Kunskap om vilka aktörer som kan engageras lokalt. Information om missbruks- och brottproblematik samt lämpliga interventioner och behandlingar. Information om möjligheter till förändringar i stadsmiljön.	Stödja lokala aktörer med kunskap om förebyggande arbete mot misshandel på allmän plats. Förebygga att ungdomar utvecklar en kriminell livsstil. Förändra miljöer, för att minska risken för misshandel på allmän plats.	Brottsförebyggare. Socialsekreterare. Avdelning inom kommunen som arbetar med stadsbyggnadsfrågor.
Brottsförebyggande rådet (Brå)	Ta fram fakta och sprida kunskap om brottförebyggandearbete och brottslighet.	Både praktisk och teoretisk kunskap om misshandel på allmän plats. Den officiella kriminalstatistiken.	Sprida befintlig kunskap om hur man kan minska misshandel på allmän plats.	www.bra.se
Nattvandrare, polisens volontärer och liknande organisationer		Kunskap om situationen på olika platser på helgkvällar och nätter.	Bidra med utökad vuxennärvaro och naturlig övervakning på våldsdrabbade platser.	Lokala organisationer.
Centrumägare och fastighetsbolag		Information om hur platser och byggnation kan utvecklas.	Förändra våldsdrabbade platser för att förebygga brott.	Olika utifrån lokala förutsättningar.
Näringslivet (Krogar, barer, restauranger)	Ansvara för alkoholservice.	Information om läget kopplat till nöjesliv.	Begränsa överservering av alkohol.	Olika utifrån lokala förutsättningar.

© Brottsförebyggande rådet, februari 2018